

Óra címe	11. A LÉLEK EGÉSZSÉGE
Tematikai egység	II. Egészséges élet
Kerettantervi kapcsolódás	A békés társadalmi együttélés a világ minden részén azon a feltevésen alapul, hogy az emberek közösnek vallanak bizonyos értékeket, és betartják az ezekre épülő normákat. Az erkölcstan órák keretében megerősítendőnek tekinthető, a viselkedést befolyásoló értékek vagy erények egy része személyes jellegű – az énnel és az identitással áll kapcsolatban. Más részük interperszonális – másokra és a hozzájuk fűződő kapcsolatainkra vonatkozik.
Ajánlott időkeret	1 óra – 45 perc
Az óra anyaga	A tanulók lelki egészséggel kapcsolatos ismereteinek gyarapítása és az önmagukért való felelősség érzésének erősítése. A környezetükben élők iránti tisztelet és megbecsülés erősítése
Az óra közvetlen célja	A szociális érzékenység fejlesztése és a személyes felelősség érzésének felkeltése. A lélek értelmezése és értékszinten kezelése.
Előzetes tapasztalat-, tudás-, értékismeret	A test – lélek – szellem egységének értéke. Az egészséges életmóddal kapcsolatos alapvető ismeretek.
Fejlesztendő képességek	Az erkölcsi nevelés kitüntetett célja az önálló és felelős gondolkodás, valamint a tudatos cselekvés kialakulásának elősegítése. Az erkölcsi nevelés alapvető feladata ezért a másokkal való törődés képességének erősítése is.
Értékek	okosság, önmaga iránti tisztelet, kíváncsiság, tájékozottság, bizalom, felelősségtudat, önismeret, tapintat

1. RÁHANGOLÓDÁS		Értékek: önismeret, okosság, kíváncsiság,			Időkeret: 8 perc
TANKÖNYVI KAPCSOLÓDÁS	ÓRAVEZETÉS	ÓRAI MUNKAMENET			
FELADATOK, ILLUSZTRÁCIÓK	BESZÉLGETÉS, ÓRAVEZETÉS	FOGLALKOZTATÁS	KIEGÉSZÍTŐ TARTALOM	MEGJEGYZÉSEK	
	– Miről beszél Shakespeare? – Hogyan lehet valamit meghatározni, ami nem látható és nem tapintható? – Hol „lakik” a lélek?	Csoportos munkavégzés – Váljon ketté az osztály és az egyik fele próbálja megvédeni ezt az álláspontot, míg a másik fele próbálja különféle indokokkal alátámasztani, hogy nem lehet igaz az alábbi állítás! <i>A japánok szerint a lélek a hasban található, néhány centiméterrel a köldök alatt.</i> www.123RF.com 17155503	Nincs szem, mely az arcból kiolvasná a lélek alkatát. (William Shakespeare) *** „A lélek önmagában még nem az ember, hanem az a lényegi alkotó, amely által az ember transzcendenciáját mint természete megvalósulását fogja fel. A lélek aktualitása az anyag és a szellem metszéspontján áll.”¹ *** A lélek szó finnugor eredetű, eredeti jelentése: <i>pára</i> – régen ezt a kilélegzéskor távozó levegővel hozták kapcsolatba. Sok vallási, filozófiai és népi hagyomány szerint a lélek az egyének anyagtalan része. Nyelvi értelemben a lélek kapcsolatban áll, néha szino-	Több lehetőség is adott az órai munka felvezetésére! A transzcendencia (<i>latin trans + scando: felemelkedni, átlépni, túlhaladni</i>) a világhoz viszonyított radikális másságot, lényegi különbséget jelent. http://mmi.elte.hu/szabadbolcseszet/index.php?option=com_fogalom&fl=t	

¹ Nyíri Tamás: *Antropológiai vázlatok*, Szent István Társulat, 1972, 200. o.

			nimaként is, a tudattal, az elmével, a gondolkodással és a beszéddel. Ósi értelmezése összefüggésben van az egyén viselkedést-, gondolkodást- és személyiséget meghatározó elemeivel, szakrális megközelítésben a lélek az a része (<i>lebet</i>) az embernek, amely a halál után tovább él.						
Elérni kívánt cél: Kulturális ismereteiket felelevenítve foglalják össze a lélekkel kapcsolatos ismereteiket!									
2. A HARMONIKUS EMBER		Értékek: tisztelet, tájékozottság, egymásra figyelés, szeretet, önismeret		Időkeret: 10 perc					
TANKÖNYV TARTALMA		PEDAGÓGUS FELADATA							
FELADATOK, ILLUSZTRÁCIÓK		BESZÉLGETÉS, ÓRAVEZETÉS		ÓRAI MUNKAMENET					
FELADATOK, ILLUSZTRÁCIÓK		BESZÉLGETÉS, ÓRAVEZETÉS		FOGLALKOZTATÁS					
FELADATOK, ILLUSZTRÁCIÓK		BESZÉLGETÉS, ÓRAVEZETÉS		KIEGÉSZÍTŐ TARTALOM					
FELADATOK, ILLUSZTRÁCIÓK		BESZÉLGETÉS, ÓRAVEZETÉS		MEGJEGYZÉSEK					
Bevezető szöveg 32. o.		– Milyen érzések köthetők a lélekhez? – Mi a különbség számotokra a szív és a lélek között? – Hogyan értelmeznéd a szeretet és a lélek kapcsolatát? – Hogyan betegedhet meg a lélek? – Számodra mi az élet értelme?		Egyéni gondolatalkotás – Hogyan kapcsolódhat a lélek össze az egészséggel? – Miért foglalkoztatja a lélek (a megfoghatatlan) a költőket és az írókat annyira? – Mit jelenthet az a mondás, hogy <i>A szem a lélek tükré?</i> – Mit jelent a belső béke? Csoportos foglalkoztatás Alakítsanak ki párokat vagy kisebb csoportokat, és próbálják versbe foglalni a következő fogalmakat: szere-		A tudományok <i>az embert mint egészet vizsgálják</i>: test – lélek – szellem Ép testben, ép lélek. (Juvenalis) Az ember arca a lélek virága! Aki az arcot megüti, a lelket üti meg! A lélek pedig Istenből való részünk; örökkévaló! (Gárdonyi Géza)		Az egészség megközelítései a múlt óráról: 1. <i>Biológiai</i>, az emberi szervezet (kornak, közösségi-, természeti környezetnek megfelelő stb.) ideális működése az adott egyén számára. 2. <i>Lelki</i>, a személy belső értékeinek, érzéseinek és ösztönös viselkedésének összeegyeztetése saját teljességének: egészségének elfogadása által. 3. <i>Mentális</i>, (<i>mentalis</i>: ész-	

		tet, bizalom, derű, lélek stb. Hasonlítsák össze a felolvasás után, hogy kinek milyen gondolatok jutottak eszébe! Vitakultúra fejlesztése – Miért lehet annyiféle megközelítése ugyanannak a fogalomnak?	„A beteg szervezetet az egészség hiánya kínozza. A beteg lélekben a lélek hiánya fáj.” (Rejtő Jenő)	<i>beli, értelmi, szellemi</i>) az egyén magabiztos- és önmagát következetesen irányítani tudó, logikus gondolkodásra képes.
Elérni kívánt cél: A gyerekekben fogalmazódjon meg, hogy csak akkor lehet egyensúlyban az ember, ha az összetartó erők (test – lélek – szellem) közül minden egysegiesen rendben van. Ha bármelyikkel gond van, akkor nincs egészség, felborul a rend.				
3. A LÉLEK VALLÁSI ÉRTELMEZÉSEI		Értékek: türelem, okosság, tisztelet, felelősségtudat		Időkeret: 10 perc
TANKÖNYVI KAPCSOLÓDÁS	ÓRAVEZETÉS	ÓRAI MUNKAMENET		
FELADATOK, ILLUSZTRÁCIÓK	BESZÉLGETÉS, ÓRAVEZETÉS	FOGLALKOZTATÁS	KIEGÉSZÍTŐ TARTALOM	MEGJEGYZÉSEK
„ Atyámfiai, legyetek jó egészségben, épüljetek, vigasztalódjatok, egy értelemben legyetek, békességben éljetek; és a szeretetnek és békességnek Istene lesz veletek. „ Pál apostol Tk. 32. o.	– Miért kell foglalkozni erkölcstan órán az lélek mi- benlétével? – Hogyan értelmezitek a lelki békét? – Mit csináltak, amikor lelki életet éltek? – Milyennek képzelitek el az elkárhozott lelkeket?	Egyéni gondolatalkotás – Milyen szinonimákat tudnátok a lélek szóval kapcsolatban megemlíteni? (psziché, szellem) – Mit jelent Pál apostol üzenetében az „ <i>egy értelemben legyetek</i> ”? Páros feladatvégzés – Közösen gondolják át, hogy milyen ismereteik vannak még a lélekértelmezésekről? (vallási, irodalmi stb.)	A buddhizmus szerint: „akkor megnyílik az út a lélek békéje, a tiszta szemlélődés, a megvilágosodás felé.” http://www.fil.hu/uniworld/vt/valltort/2_10.htm „Lelki élet alatt a muszlim ember azon gondolati, érzelmi és spirituális működését értjük, amely az Istennel való kapcsolatát, istenszolgálatának és vallásgyakorlatának belső, rejtett oldalát jellemzi.” http://iszlami.com/iszlami-az-elet-vallasa/az-iszlami-az-elet-vallasa/item/1253-a-harmonikus-lelki-elet-az-iszlamban	

Elérni kívánt cél: A különféle vallási értelmezések befolyással vannak a kulturális értékekre, és a közösségi életre. A kamaszkor kíváncsisága építőjellegű lehet.

4. A LÉLEK SZAVA		Értékek: türelem, okosság, tisztelet, udvariasság, tapintat, elfogadás		Időkeret: 10 perc
TANKÖNYV TARTALMA	PEDAGÓGUS FELADATA	ÓRAI MUNKAMENET		
FELADATOK, ILLUSZTRÁCIÓK	BESZÉLGETÉS, ÓRAVEZETÉS	FOGLALKOZTATÁS	KIEGÉSZÍTŐ TARTALOM	MEGJEGYZÉSEK
Tk. 33. o.	– Mitől szoktatok félni? – Hogyan tudtok uralkodni a félelmeteken? – Mit tudtok a pánikbetegségekről? – Mitől betegedhet meg a lélek? – Hogyan lehet meggyógyítani a lelket? – Mit tudtok a pszichológusok és a pszichiáterek munkájáról?	Csoportos foglalkozás – Játsszátok el a tankönyvben található jeleneteket! 33. o. Vitakultúra fejlesztése – Az állatoknak milyen lelki élete lehet? – Honnan lehet tudni, hogy mit éreznek vagy gondolnak az állatok? – A növényeknek lehetnek-e érzései? – Milyen fóbiákat ismernek, amelyeket állatok vagy növények okozhatnak az embereknek?	<i>Pszichológia:</i> a lelki jelenségek összessége. A pszichológia feladata: – feltárja a lelki jelenségek okait, hatásukat az emberi cselekvésre; – vizsgálja az egyéni lelki megnyilvánulások sajátosságait, fejlődését; a társas helyzetben zajló lelki történések hatásmechanizmusait; – a személyiség szerveződését, fejlődését; a viselkedés általános és egyéni jellemzőit, indítékait. Azoknál az élőlényeknél léteznek lelki jelenségek, melyek működő idegrendszerrel rendelkeznek (állatok, emberek) http://www.uni-miskolc.hu/~wwwbkrt/psz/bevezetes.pdf	<i>A pszichiáterek orvosok, a pszichológusok bölcsész diplomával rendelkeznek.</i> *** <i>Pszichiátria:</i> elmeagyógyászat – orvostudományi ág, amely a magasabb idegműködések alapuló, lelki jelenségek élet- és kórtanával, betegségük keletkezésével, megelőzésével és gyógyításával foglalkozik. users.atw.hu/deszocpol/pszichiatria/Pszichiatria_jegyzet.doc A háttérben testi-, pszichológiai-, szociális-, kulturális vagy örökletes tényezők állhatnak. *** <i>Fóbia:</i> beteges félelem, iszony, irtózás

Elérni kívánt cél: A gyerekek érezzék át a lelki jelenségek háttérében megbújó érzelmi hatásokat! A lelki betegségekkel foglalkozó tudományterületek ismerete.

5. ÖSSZEFOGLALÁS		Értékek: okosság, az élet tisztelete, felelősségtudat, kíváncsiság		Időkeret: 7 perc
TANKÖNYV TARTALMA	PEDAGÓGUS FELADATA			
FELADATOK, ILLUSZTRÁCIÓK	BESZÉLGETÉS, ÓRAVEZETÉS	FOGLALKOZTATÁS	KIEGÉSZÍTŐ TARTALOM	
– Milyen kellemes dolgok történtek veletek az elmúlt hetekben? – Mi szépet látsz és tapasztalsz itt és most magad körül? Tk. 32. o.	– Mi jut eszetekbe a lélek szóról? – Milyen fontos szerepet játszanak az ember életében a lelki jelenségek? – Mitől válik széppé számokra valami vagy valaki? – Mi köze lehet a szépségnek a lélek egészségéhez?	Egyéni gondolatalkotás	Gyakran idézik Immanuel Kant német filozófus gondolatát, hogy általában <i>szép az, ami érdek nélkül tetszik.</i>	
Elérni kívánt cél: Az összefoglalás során megfogalmaztatható a gyerekekkel, az órán már elhangzott gondolatok alapján, hogy mindenki felelős a saját lelki egészségéért. Ez azonban csak abban az esetben lehet teljes, ha mindenki ügyel a környezetében élőkre és a környezetére is. Mindig felelősségteljesen döntenek!				
HÁZI FELADAT! (LEHETŐSÉG)				
Lázár Ervin: A hétfejű tündér (részlet) Tk. 109 – 111. o. Kapcsolódó könyvek, filmek, weboldalak hivatkozásait nézzétek meg, és olvassatok! Tk. 33. o.	– Olvassátok el a regényrészletet és a kérdéseket!	Írjatok egy mesét, amely a lélek „születéséről” szól!		